

DR. KOLLWENTZ ÖDÖN

Az erdőgazdálkodás ellenőrző hatósága – az erdőfelügyelőség kialakulása, munkássága és jövője (I. rész)

Az erdőfelügyelőségek közel 125 éves története azt mutatja, hogy az erdőfelügyelők, mint az erdőgazdálkodás szakmai ellenőrei és mint erdészeti hatósági emberek az erdőbirtokosok előtt maguknak tekintélyt és megbecsülést tudtak szerezni. A szakma és a köztudat az erdőfelügyelőségi munkákat mindig élesen elválasztotta mind az erdőgazdálkodási, mind az erdőrendezési munkáktól. Ma, amikor a múltban tönkretett és elrontott közgazgatás és a tulajdoni viszonyok viharos átalakuláson mennek át, az erdőfelügyelet részére teljes önállóságot és a nagyobb felősséggel járó nagyobb hatalmat kell biztosítani.

Erdőfelügyelet a rendi világban 1890-ig

Az erdőfelügyelet szükségessége már a történelmi időben felvetődött. Amidőn a törzsi kötelékek megszűntek, már Szent István idejében az erdők a „királyi földtulajdonjog” hatálya alá kerültek, s azokat a király a vármegyék között felosztva, igazgatásukat és ellenőrzésüket a királyi erdőspánokra bízta. Az erdők területének rohamos csökkenése a 13. századtól számítható, amikor az erdőterületek egy része királyi adományként a főurak tulajdonába jutott, amelyek így a királyi felügyelet alól kikerültek; a bányák ellátását biztosító másik része a királyi kamara igazgatása és felügyelete alá került.

Az erdőterületek kötelező felújítására és fenntartására Zsigmond király 1426-os rendelete, majd Miksa 1565-ös erdőpátense (Constitutio Maximiliana seu norma silvas camerales propagandi et colendi) vonatkoztak. Erdőfelügyelőt először a beszercebányai kamarai erdőknél, 1707-ben alkalmaztak.

1754-ben a Főhaditanács és a Magyar Kormánysszék erdők létesítése és védelme végett Mária Terézia királynőtől erdőrendtartás kiadását kérte. A királynő „A fáknek és erdőknek neveléséről és megtartásáról való rendelés”-ét 1769. december 22-én szentesítette. Ebben megállapította, hogy „az erdők és a berkek többnyire kímélés nélkül és rendfelet való módon vágattatnak, vagy egészen kiirtatnak”, továbbá, hogy „esztendőként mennyi része lehet elegendő a nép szükségletére és a szerint a szükség szerint.... osztassék fel az erdő”. Az erdőrendtartás az erdőterületek csökkenését megállítani nem tudta, mert benne a földesurak saját nemzeti jogaik megsértését látták. A rendtartásban foglaltak részükre csak ajánlottak voltak.

Az erdők, főként a nemesi közbirtokossági erdők további csökkenését a rendtartás megakadályozni nem tudta. Ezért hozta meg az országgyűlés „az erdők pusztításának megakadályozásáról” (De silvarum devastatione praecavenda) szóló 1791. évi LVII. tc.-et, amelyet az első magyar erdőtörvénynek lehet tekinteni. Ez a törvény az egyéni birtokjogot közérdekből már korlátozta, ami azonban az ezt kiegészítő és „az erdők megővéséről” szóló 1807. évi XXI. tc.-ben már csak korlátozottan érvényesült. Ennek a törvénynek a hatálya ugyan minden erdőre kiterjedt, de az erdőkben folyó szakszerűtlen

munkába a hatóság hivatalból nem, hanem csak feljelentés alapján avatkozhatott be. A vármegye csak ennek alapján ülhatott meg minden, az erdőre káros használatot, és bízhatta az erdőt a megyegyűlés által kinevezett gondnok vezetésére.

A mai értelemben vett erdőfelügyelet kezdete az 1809. évtől számítható, amikor a korlátolt forgalmú erdőbirtokok (kincstári, városi, közalapítványi, hitbizományi, egyházi) gazdálkodásának irányítására és ellenőrzésére négy országos főerdőfelügyelőséget szerveztek. Az egyéb erdők fölötti felügyeletet az előbb idézett két törvény a vármegyékre bízta, felügyeleti szervezet felállítását azonban kötelezővé nem tette.

Erdőfelügyelet 1880–1935 között

A korszerű erdőfelügyelőségi szervezetet az 1880. július 1-jén életbelépett 1879. évi XXXI. tc., az első modern erdőtörvény hozta létre. A Magyar Királyság területén húsz m. kir. erdőfelügyelőségi kerületet állítottak fel, amely felosztás Magyarország 1920-as trianoni megsemmisítéséig maradt fenn.

Az erdőtörvény szerint erdőfelügyelő olyan törvényes minősítésű erdőtiszt lehetett, aki legalább nyolc évi, részben gyakorlati erdészeti szolgálattal rendelkezett. Az erdőfelügyelő feladatait e törvény három fő pontban szabta meg, örködni kellett:

1. az erdőtörvény, a miniszteri és a közigazgatási bizottsági rendeletek végrehajtásáról;
2. „a gazdasági tervek” előírásainak megtartásáról;
3. kötelezte az erdőfelügyelőt, hogy a törvénybe vagy a hatósági rendeletekbe ütköző erdőkezelést az illetékes közigazgatási bizottságnak azonnal jelentse.

Az erdőtörvényben új fogalomként jelentkezett az erdőrendészeti áthágás. Ez az erdőbirtokosok által saját erdeikben elkövetett, vagy más által, de az erdőbirtokos tudtával vagy hallgatólagos bejegyzésével végzett törvényellenes cselekedeteket és mulasztásokat jelentette. Az erdőfelügyelő(ség) erdőrendészeti hatósági szolgálata az erdő fenntartása és az erdőtörvény végrehajtása feletti örködés, ugyanakkor erdőrendészeti hatósági intézkedéseket és határozatokat a vármegyei, illetve a tj. városi (törvényhatósági jogú város) közigazgatási bizottságok erdészeti albizottságai hozták. A törvény kötelezte az erdőfelügyelőt, hogy abban az esetben, amidőn az erdőbirtokos részéről olyan törvénybe ütköző cselekedeteket tapasztalt, amelyek azonnali hatósági beavatkozást igényeltek, azokat a saját felelősségére azonnal tiltsa be. Ennek végrehajtásához szükség esetén rendőri közegek közreműködését is igénybe vehette.

Az albizottságok tagjait a vármegyék és a tj. városok önkormányzatánál a főispán, akadályoztatása esetén az alispán, városoknál a polgármester elnöklété alatt működő közigazgatási bizottságok tagjai közül évente választották. A háromtagú erdészeti albizottság ülésein az erdőfelügyelő csak mint indítványtevő és véleményező vehetett részt, és minden erdőszettel kapcsolatos ügyben szakvéleményt nyilvánított.

Az erdészeti albizottság (erdészeti áthágással kapcsolatos) tárgyalásain az érdekeltek felek, továbbá az erdőfelügyelő a tanúkkal együtt vettek részt. Az erdőfelügyelőnek az albizottságban szavazati joguk nem volt. Az albizottság határozata ellen 15 napon belül mind az erdőfelügyelőnek, mind az érdekelteknek a m. kir. földművelésügyi, ipartügyi és kereskedelmi miniszterhez fellebbezési joguk volt. Az erdőbirtokosokat érintő erdőrendészeti áthágások miatt kizárólag pénzbüntetés volt kiszabható. Az erdőtvény részletesen felsorolta az egyes erdőrendészeti áthágásokra kiszabandó pénzbüntetéseket.

1899-től az erdőfelügyelőség ellenőrző munkája az 1898. évi XIX. tc.-kel a közösi és egyéb erdőknél elrendelt állami kezelésre erdőkre is kiterjedt. Az állami kezelést az erre a célra szervezett állami erdőhivatalok és az alájuk rendelt járási erdőgondnokságok látták el, amelyek egyúttal kerületek kopárterületei, fásításai és természeti emlékei felett is érdekeltek. Ezt a munkát összesen 43 m. kir. erdőhivatal és 168 m. kir. járási erdőgondnokság látta el.

Az 1913. évi X. tc. rendelkezése alapján a közigazgatási bizottság erdészeti albizottságának a feladatát a hattagú gazdasági albizottság (galb) vette át. Elnöke változatlanul a főispán, akadályoztatása esetén a törvényhatóságok első tisztviselői, tagja a közigazgatási bizottságok tagjaiból vagy külső személyek közül választott négy mezőgazdasági és két erdőgazdasági (erdőmérnök vagy erdőbirtokos) szakember voltak. Az erdőfelügyelő továbbra is csak mint szakvéleményező vagy előadó vehetett részt az ülésen. A galb az erdőrendészeti áthágással kapcsolatos eljárásit az erdőfelügyelő indítványára hivatalból indította meg. A 15 napos fellebbezési határidő továbbra is érvényben maradt. A fellebbezéseket a galb a saját véleménye kíséretében terjesztette fel a földművelésügyi miniszterhez, aki másodfokon jogerős határozatot hozott. Amennyiben a helyszíni vizsgálat szükségessége felmerült, azt az észlelés után három héten belül meg kellett tartani. A helyszínelés megállapításait jegyzőkönyvben kellett rögzíteni, amelyet nyolc napon belül a gazdasági albizottságnak be kellett terjeszteni, amely az ügyben a legközelebbi rendes ülésen határozott.

Az erdészeti igazgatásról szóló 1923. évi XVIII. tc. az erdőfelügyeletet az államerdészeti kezeléssel vonta össze. A törvény háromfokozatú ellenőrzésről rendelkezett:

- első fokon a m. kir. erdőhivatalok,
- középfokon a m. kir. erdőigazgatóságok,
- felsőfokon a m. kir. földművelésügyi miniszter gyakorolta az ellenőrzést.

A m. kir. erdőhivatalok a kincstári és az állami kezelésre erdőgazdálkodásának a végzése mellett még kerületek egyéb erdei, kopár területei és természeti emlékei felett a felügyeletet gyakorolták, kisebb mértékű fahasználatokat engedélyezhettek. Határozatai ellen az erdőigazgatósághoz lehetett fellebbezni. A gazdálkodás és a felügyelet összevonása a törvény helytelen intézkedése volt, mert a több járásra kiterjedt erdőhivatali kerületek nem állami erdeinek gyakori bejárását igényelték, ami az üzemi munkákat háttérbe szorította.

A m. kir. erdőigazgatóságok a m. kir. erdőfelügyelők útján gyakorolták az állami erdőfelügyeletet, kerületek erdeinek

kopár területeinek és természeti emlékeinek, továbbá az alájuk tartozó m. kir. erdőhivatalok irányítását és ellenőrzését. Az erdőfelügyelő kapcsolata a közigazgatási bizottságok gazdasági albizottságaival változatlan maradt. Az erdőbirtokok helyszíni erdőfelügyelőségi ellenőrzését az erdőbirtokosok túrni tartoztak, erdőgazdálkodásaikkal kapcsolatos adataikat az erdőfelügyelő kívánságára meg kellett adniuk.

Az 1879. évi XXXI. tc. és az azt kiegészítő törvények és rendeletek 55 éven át, egészen 1935. augusztus 1-jéig voltak érvényben.

Az erdőfelügyelet 1935–1945 között

Az erdőről és a természetvédelemről szóló 1935. augusztus 1-jével életbelépő 1935. évi IV. tc. az erdőgazdasági üzemi szervezettel (erdőtervezéssel) kapcsolatban és az erdészeti igazgatás szervezetében lényeges változást hozott. Kötelezővé tette valamennyi erdőbirtok részére az üzem-(erdő)-tervezésű gazdálkodást, megszűntette a m. kir. erdőhivatalok és erdőigazgatóságok erdőfelügyeleti meghatalmazásait, így ezek kizárólag erdőgazdálkodási munkákat végeztek.

A m. kir. erdőigazgatóságokat az erdőtvény az erdészeti igazgatás közbülső szerveinek meghagyta, az erdőfelügyelőségeket – mint az erdészeti igazgatás alsó szerveit – az erdőigazgatóságoktól kivonva önállósította. Azokban a törvényhatóságokban, amelyekben az erdőigazgatóságok székhelye a törvényhatóságával egyezett, ott az erdőigazgató, a többiekben annak az erdőfelügyelőségnek a vezetője volt tagja a törvényhatóság bizottságnak, amelynek székhelyén az erdőfelügyelőség is kélt.

Az új erdőtvény az erdőfelügyelőségek munkafeladataival kapcsolatban az 1923. évi XVIII. tc.-ben foglaltakat átvette, hozzákapsolva a természetvédelem főlövi felügyeletet. Az erdőfelügyelőség tehát ellátta az erdők és a természetvédelmi területek közvetlen állami felügyeletét, végezte az államerdészeti kezelést átvett erdőkkel kapcsolatos munkákat, továbbá mint az erdőrendészeti hatóság végrehajtó szerve járt el, annak javaslatot tett, szakvéleményt adott és az erdészeti ügyekben kívül még a természetvédelmi vonatkozású ügyek előadói teendőit is ellátta.

Az erdőfelügyeleti munka hangsúlyozottan helyszíni ellenőrzési munkából állt. A kiszálláson szerzett tapasztalatokról az erdőfelügyelőség alkalmazottai a vezető részére szóbeli, erdőrendészeti áthágások esetében írásbeli jelentést tettek. (Ez utóbbit az erdőfelügyelőség a közigazgatási bizottsághoz továbbította). Az erdőfelügyelők kiszállásai alkalmával az erdőbirtokosokkal legtöbbször felvettek a személyes kapcsolatot, és jó vagy rossz tapasztalataikat, kifogásaikat közvetlenül a tudomásukra hozták.

A földművelésügyi miniszter az elsőfokú erdőrendészeti hatóság vagy az erdőigazgatóság javaslatára a szolgálat eredményesebb ellátása érdekében erdőfelügyelőségi kirendeltséget létesíthetett. Ez rendszerint egyszemélyes hivatal volt. Az ilyen erdőfelügyelő önállóan járt el az erdőfelügyeleti ügyekben, de intézkedéseiről és tapasztalatairól az erdőfelügyelőség vezetőjének jelentést kellett tennie, aki szükség esetén a közigazgatási bizottságnál intézkedett. Az elsőfokú erdőrendészeti hatóságnál csak akkor lehetett javaslattevő vagy véleményező, ha az erdőfelügyelőség vezetője akadályoztatva

volt. Az elsőfokú erdőrendészeti hatóságnak az erdőszettel kapcsolatos határozatait az erdőfelügyelőségi kirendeltségek részére is meg kellett küldenie, ez, ha a határozat ellen a fellebbezés szükségesnek tartotta, azt az erdőfelügyelőség vezetőjének jelenteni tartozott.

Az erdőtervény hatálybalépése után az erdőfelügyelőségek még további felhatalmazásokat kaptak. Így abban az esetben, ha rendkívüli körülmények indokolták (pl. ha az erdőbirtokost fenyegető vagyoni romlás másképpen elkerülni nem lehetett) az ügytervtől eltérő használatot is engedélyezhettek és kijelölhettek, ez azonban legfőjebb az évi véghasználati fatömeg egytizede lehetett.

Az erdőfelügyelőségek személyzetét a vezető erdőfelügyelőn kívül több, az erdőterületek és a feladatok nagyságától függően általában 2-6 beosztott erdőfelügyelő és a szükségesnek megfelelő számú alerdész alkotta. Ez utóbbiak az iroda adminisztrációs feladatait, továbbá erdőfelügyelő jelenlétét nem igénylő munkákat (pl. csemetekiadások adminisztrációs munkáit, kezelésre átvett kisebb állami és egyéb erdők

segédszolgálatait) látták el. Az új erdőtervény az erdőfelügyelőség vezetője részére az előző erdőtervényénél magasabb mércét állított fel. Vezető erdőfelügyelő csak legalább tízéves erdőmérnöki szolgálattal rendelkező okl. erdőmérnök lehetett, aki legkevesebb öt évet üzemi gyakorlatban töltött.

Az erdőtervény rendelkezése alapján a földművelésügyi miniszter az ország területét hét erdőigazgatósági, ezen belül 21 erdőfelügyelőségi és két erdőfelügyelőségi-kirendeltségi kerületre osztotta fel.

A második világháború folyamán az ország területi gyarapodásával az erdőszeti igazgatás 17 erdőigazgatóságra, 41 erdőfelügyelőségre és 31 erdőfelügyelőségi kirendeltségre nőtt fel.

Az 1935. évi IV. tc. tette az erdőfelügyeletet teljes érdekűvé, és biztosította az erdőfelügyelők hatósági tekintélyét. Az erdőfelügyelők szakmai tudásukkal, a törvények és a rendelkezések előírásainak tárgyilagos alkalmazásával, megvesztegethetetlenségükkel az erdőbirtokosok nagybecsűlését és tiszteltetését kívívták maguknak.

Az FM Erdőrendezési Szolgálat munkájának minél magasabb szintű, megbízhatóbb és az erdő hosszú távú érdekeit biztosító munkájának elősegítése érdekében a kis létszámú fejlesztési osztály mellett egy-egy konkrét feladat megoldására a legjobb saját alkalmazotti kollégákból átmeneti időre csoport alakult. A hozamszabályozási munka előrehaladtával az eddigi alkalmazotti tapasztalatok és ismeretek betáplására dr. Bán István vezetésével Bacsa Árpád, Hornyánszky Antal, Kapyáni Imre, Kolozs László, dr. Papp Iván, dr. Péti Miklós, Solti György, Szabó Péter, Szalai János részvételével fejlesztési csoport jött létre. Eredményes munkájuknak köszönhetően elkészült az országos hozamszabályozás, amelynek valamennyitük által elfogadott szakmai kivonatát a következőkben ismertetjük.

Az 1992-2031. évi országos véghasználat-hozamszabályozás

A hozamszabályozás külön a vágásérettségi kor és külön a sürgősségi kód alapján készült. A két feldolgozás az időszak elején tér csupán el egymástól, a későbbiekben a sürgősségi kódok hiánya miatt egyre inkább a vágásérettségi korok szerinti szabályozás lép be. A továbbiakban, bár mindkét megoldást hozamszabályozásnak nevezzük, de a vágásérettségi kor szerinti kapott eredmények a *lehetőséget mutató* döntés-előkészítő információk, amelyekben a döntés a felelős szakemberé, a sürgősségi kód alapján számított értékek pedig ellenőrző szerepet is betöltenek.

A munkába vont terület nagyságától függően gazdálkodói viszonylatban a munka elsődleges szerepe a hozamszabályozás, amíg országos szektor és országos összesen relációban jelentős az ellenőrző jelleg. A hozamszabályozás algoritmusai valamennyi lényeges szakmai szempontot figyelembe veszi, az erdőrézlet állapot jellemzőiből a tervezett vágásérettségi kor, sürgősség, célállomány és természetes felújítási módok segítségével az erdőállomány adattárból számítja a hozamszabályozott terület- és fatömegértékeket. A hozamellenőrzés és vizsgálat céljából megadja az átlagos hozamterület és tényleges átlagnövedék-adatokat is, amelyek segítségével a lehetőség mértékének kihasználásáról lehet dönteni. Tekintettel a jövőbeni nagy tulajdoni átalakulásra, a várható erdőkárosodásokra, nagymérvű szerkezetátalakítást nem veszünk figyelembe, hanem az erdőrézletszintű termhelycentrikus

erdőtervezés adatait fogadjuk el. Mindezek mellett további fejlesztést kell folytatni a vágásérettségi korok, az elsődleges rendeltetések, a termőhely változása, s valamennyi lényeges befolyásoló tényező kérdésében. Mindezek figyelembevételével végeztük el a hozamszabályozást.

A rendelkezésre álló, véghasználati területet és fatömeget mutató, a vágásérettségi kor és a sürgősség szerinti besorolás alapján előállt halmazok elemeinek időbeni eloszlási eltérések, de a halmazok összképeinek tendenciái hasonlóak.

Feltűnő, hogy mind a vágásérettségi kor, mind a sürgősség szerinti halmazok szórása nagy, az idő függvényében nagyon változó, ami arra enged következtetni, hogy az *elmúlt időszak erdőgazdálkodásának eredményeként nem alakult ki az erdők szabályos állapota.*

A vágásérettségi kor és a sűrűség szerinti országosösszesen hozamszabályozás globális eredménye között lényeges eltérés nem tapasztalható, részeredményekben vannak különbségek. Ez azt mutatja, hogy az *erdőtervezés általi véghasználat-tervezés országos szinten jól közelíti a vágásérettségi kor által adott lehetőséget.* A véghasználatok terület- és fatömeg-lehetőségének időbeni eloszlásában eltér a kétféle hozamszabályozás, abban megegyezünk mindkettő, hogy a *40 év legelején igen magas, majd változó, végül az utolsó 10 évben visszaesik a véghasználati fatömeg lehetőség. A kiegyenlített véghasználati lehetőség mindkét esetben a 40 év alatt végig csökken.*

ERDŐFELÜGYELET – ERDŐRENDEZÉS

Potenciális értékük viszont magasabb az elmúlt évek véghasználati térszámainál. A hozamszabályozott értékeket tekintve a kétféle hozamszabályozás kiegyenlített hozamterületei majdnem azonosak, a sürgősség szerinti hozamszabályozás kiegyenlített fatér fogatai valamivel kisebbek. *Mindkét hozamszabályozás éppen hogy kielégíti az átlagnövedék szakmai korlátot, az átlagos hozamterületkorlátot pedig részben. Mindkét hozamszabályozás szerint a 40 év alatt a véghasználatok fajtájösszetételében nagyarányú változás áll be. Különösen feltűnő, hogy az akác és a nemes nyár csökken, az éger és a fenyő pedig növekedik.*

A szektoronkénti bontást tekintve lényeges, hogy mindkét-féle hozamszabályozásuk az átlagos hozamterület- és növedékkorlátok összességét részben elégti ki, s ez azt mutatja, hogy a véghasználattevek túlzottak, így azokat nem szabad végrehajtani, csupán az erdőállapotnak megfelelő növedék és átlagos hozamterület mértékéig.

A gazdasági rendeltetésű országosösszesen mindkét hozamszabályozásában a fentiekhez hasonló törvényszerűségeket tapasztalhatók, a fatömeg kielégíti, a terület részben tesz eleget a szakmai korlátoknak, a szektoronkénti bontás nagy többségében nem elégti ki (állami gazdaság kivétel).

A különleges rendeltetésű országosösszesen és szektoronkénti mindkét hozamszabályozásaiban nem teljesül az átlagos

hozamterület- és növedékkorlát, tehát véghasználat-terveik meghaladják a hosszú távú szakmai lehetőséget, ezért célszerű csupán a növedék és az átlagos hozamterület mértékéig végrehajtani.

Fentiek alapján látható, hogy a teljes országos összesen kétféle hozamszabályozása a fatömeg ellenőrző szakmai feltételeknek eleget tesz, a hozamterületnek részben (amely valamennyi számított terület- és fatömegérték relációt vizsgálja az átlagos hozamterülethez és növedékhez képest), viszont a szektoronkénti hozamszabályozásra, valamint a különleges rendeltetésű országos összesenre ez nem teljesül.

A vizsgálatok alapján el kell különítenünk a vágásérettségi kor és a sürgősség alapján *potenciális véghasználati fatömeg-lehetőséget* és a szakmai feltételek által biztosított *valóságban kitermelhető véghasználati fatömeget*. *Számításaink szerint az országos potenciális véghasználati fatömeg-lehetőség 40 év alatt bár 7,9-7,0 millió m³/év között változik, addig az első években a célszerűen valóságban kitermelhető véghasználati fatömeg 4,03 és 4,9 millió m³/év. A jövőbeni szakmai feltételek javulásával és az évenként elvégzett hozamszabályozással fokozatosan közelíthető meg a potenciális véghasználati fatömeg-lehetőség. Ennek érdekében a jövőben különösen célszerű a körzeti hozamszabályozás bevezetése is.*

Bán István

Százezer hektár erdőrezervátumnak Ausztriában történő létesítését szorgalmazza a Világ Természetvédelmi Alap (WWF), túlmenően a meglévő őserdő-rezervátumokon, az ország jellemző erdőtípusait magában foglaló természetközeli erdőrészekben az erdőgazdálkodás megszüntetésével. Ezeknek akkora kiterjedésűeknek kell lenniök, amelyen a természetes ökológiai folyamatok háborítatlanul zajlanak, a korábban használat alatt állt részletekben az őseredeti állapot visszaállítható.

Ausztriában az állami erdők területe 600 000 ha, legnagyobbbrészt ebből történhet a kijelölés, a többiben kártalanítás vagy kisajátítás lehetséges. Kívánatosnak tartja az alap valamennyi erdőben a gazdálkodás ökológizálását is. A mai „tartamosság” már nem elég, csupán a növedékre való figyelem nem menti fel az erdőgazdálkodást a vád alól, hogy a mezőgazdaság után második helyen áll az élőlények fajszegénysítói között.

(ÖFZ 1992. 12. Ref. Jérôme R.)

Az Európai Közösség tagállamai 1987 óta azonos módszerekkel vizsgálják az erdők egészségi állapotát (16x16 km-es nemzetközi rácsáló), és minden évben összevetik az adatokat.

1990-ben ez a felmérés kizárta öt másik európai ország részvételével: Ausztria, Csehszlovákia, Magyarország, Lengyelország, Svájc. A kár mérése, becslése a lombzat sűrűségének, természetellenes elszíneződésének és a termőhely (pl. talaj) vizsgálatán alapszik. Az 1990-es mérések szerint az Európai Közösség tagállamaiban a fák 15,1%-a (defolizáció) károsultnak tekinthető.

A közép-európai országokban ez az érték majdnem kétszerese az előbbinek, azaz 35,3%.

A legnagyobb arányú károkat Lengyelországban, Csehszlovákiában és Németország bizonyos részein tapasztalták.

A lombzat sűrűségében bekövetkező negatív változások a tűlevelűek esetében valamivel nagyobbak (Ny-Európa 15,4%, Közép-Európa 38,4%), mint a lomblevelű fáknál (Ny-Európa 14,9%, Közép-Európa 25,5%).

(Forest Health Report, 1991. Ref.: Csépanyi Péter)

A természetközeli erdőgazdálkodás megvalósítását, a biológiai automatizáláshoz vezető utat vélik felismerni a baden-württembergiek (Németo.) lucos-jegenyefenyvesben. Nagyjából azonos összfatermés, de lényegesen nagyobb vastagság és ezen belül nagyobb vastag rönk hányad mellett csökkenő munkaerő-felhasználást tapasztalnak, s ez növeli az üzemi eredményt. Lényeges megterhelést csak az irányító szakszemélyzet számára jelent, ami azonban megoldható. Számunkra egyetlen nehézség csupán, hogy megvalósításához a jegenyefenyő nélkülözhetetlen...

(AFZ 1993. 2. Ref.: Jérôme R.)